

8. juni 2012

Justis og beredskapsdepartementet
Politiavdelingen
Boks 8005, Dep
0030 Oslo

Deres ref: 201201827

Kommentarer til NOU 2011:19, Ny våpenlov.

Forfatter av disse kommentarer er utdannet Cand. Jur, og er aktiv skytter og jeger gjennom mer enn 50 år. Kommentarene er avgitt på denne bakgrunnen som en interessert medborger.

Ved gjennomlesning av NOU 2011:19 har jeg spesielt merket meg at Våpenlovutvalget i pkt 1.3 i utredningen har hatt et spesifisert mandat fra Justisdepartementet, som avsluttes med:

Formålet med utredningen er å få en våpenlov tilpasset dagens samfunnssituasjon og fremtidens utfordringer, blant annet i forhold til kriminalitet og teknologiutvikling, samt løfte viktige prinsipielle spørsmål fra forskriftnivå til lovnivå.

Utvalget har i pkt 1.4 i utredningen spesielt fremhevet:

*Utvalget forstår mandatet slik at vektlegging av forebyggende og trygghetsskapende tiltak skal gjennomsyre arbeidet, og at det vil være en hovedoppgave å vurdere slike tiltak. Utvalget oppfatter at tiltak som kan forebygge ulovlig våpenbruk og bidra til en bedre kontroll av sivile våpen vil være vesentlige.
.....Utvalget har funnet å ville begrense arbeidet til bare å omfatte skytevåpen i sivil eie.*

Jeg vil i det følgende referere til denne forståelsen fra Utvalget som ”**Hensynet til samfunnets sikkerhet**”.

Det kan videre etter min mening synes noe uheldig at Utvalget har sett bort i fra våpen eid eller bestemt for Forsvaret og Politiet. Dette på bakgrunn av at Forsvaret har oppgitt å savne

ca 2000 våpen, hvorav de fleste (1265, jf fotnote 6 på side 25) er militære skytevåpen av type AG3 som kan avgi helautomatisk ild. Det er kjent at en AG3 ble benyttet under NOKAS-ranet og var det våpen som for det første ble benyttet ved drapet på politimannen Klungland, og som ”måtte til” for å få hull på sikkerhetsglasset inn til tellesentralen.

Fra min egen pistolklubb kjenner jeg videre et tilfelle der Politiet etter øvelsesskyting på klubbens skytebane hadde prestert å glemme igjen en maskinpistol type MP5.

I Utvalgets forståelse av mandatet i pkt 1.4 har de videre referert anbefalingen om å se hen til andre lands våpenlovgivning, og vurdere hvilke land det er naturlig å sammenligne Norge med, noe jeg kommer tilbake til.

I Utvalgets mandat i pkt 1.3 er det i siste strekpunkt i mandatet anført:

*Økonomiske, administrative og andre vesentlige konsekvenser av forslagene skal utredes i samsvar med utredningsinstruksen kapittel 2. **Minst ett forslag skal baseres på uendret ressursbruk innen vedkommende område.** (Min uthevelse)*

Dette har Utvalget vurdert og forstått på følgende måte, i pkt 1.4 , 1. spalte, nest siste avsnitt på side 11 i utredningen:

Utvalget har merket seg at minst ett forslag skal være budsjettnøytralt og har tatt hensyn til dette, også i sin diskusjon av en eventuell gebyrordning til finansiering av politiets våpenforvaltning, herunder driften av våpenregisteret.

Min bemerkning til dette er at Utvalgets forståelse derved ikke er i samsvar med det mandatet som ble formulert av Justisdepartementet. Utvalget har kun lagt fram ett forslag, og i samsvar med sitt mandat skulle dette da vært et forslag som var ”basert på uendret ressursbruk”.

Det forslaget som er lagt fram innebærer en vesentlig øket ressursbruk, som etter min mening i det vesentlige går med til en øket og omfattende byråkratisering av våpenforvaltningen.

Utvalget skriver selv på side 23 i utredningen, under punkt 2.5, 2. spalte, at

Utvalget har skjønnsmessig anslått at økt arbeidsmengde for politiet ved innføring av alle bestemmelser i lovforslaget vil kreve ca 120 flere årsverk enn i dag, til en samlet kostnad på ca kr 84 mill. Nytt våpenregister vil anslagsvis koste ca kr 20 mill. Utvidelse og bygging av ny lagerplass for skytevåpen anslås å koste ca kr 20 mill.

Rent bortsett fra at Utvalgets anslag over kostnadene ved full implementering av lovforslaget vil medføre økede kostnader på kr 124 mill bemerkes at dette etter min mening fremstår å være av typen ”tenk på et tall”. Det er ingen redegjørelse for hvordan Utvalget har kommet fram til sitt anslag, og det er ingen dokumentasjon på hvordan kostnadene for dette er ”anslått”.

Det er videre, i strid med mandatet til Utvalget, et forslag som ikke er basert på ”uendret ressursbruk”. For å komme rundt dette synes Utvalget å ha omdefinert sitt mandat til at ”uendret ressursbruk” betyr ”budsjettneutralt”, og for å lage et ”budsjettneutralt” lovforslag foreslås et årlig gebyr på våpeneie som skal dekke ”alle kostnader ved behandling av søknader om ervervstillatelse, oppfølging av våpeneiere, drift av våpenregisteret, samt politiets kontroll av våpeneiere og bevillingshavere”.

Utvalget bemerker til slutt i pkt 2.5:

Dersom ressursbruken skal være uendret, kan likevel en del av paragrafene i lovforslaget innføres. Dette gjelder formålsparagrafen, aktsomhetsbestemmelsen og alle aragrafene som innebærer at dagens lov og forskrifter videreføres i lovs form, med noen justeringer som ikke vil medføre øket ressursbruk.

Jeg har ikke noen spesielle synspunkter på om det bør innføres en helt ny lov, eller om man kan videreføre dagens lovverk med noen justeringer. Jeg finner det imidlertid positivt at Utvalget foreslår at deler av dagens forskriftsverk ”løftes inn i loven” i den uttalte hensikt å gi en ”klarere lovmessig forankring”.

I den forbindelse har det vært rettet betydelig kritikk mot dagens ordning om at deler av regelverket har et tvilsomt hjemmelsgrunnlag.

Jeg viser i den anledning til at ved utskrift av dagens lovverk fra Lovdata er utskriften av våpenloven på 12 A4 sider, våpenforskriften er på 40 A4 sider, og det såkalte våpenrundskrivet er på 59 sider.

Særlig våpenrundskrivet inneholder svært detaljerte, og til dels veldig inngripende bestemmelser, som må sies absolutt å ha en ”svak lovmessig forankring”.

Til dette kommer at Politidirektoratet, nærmest på ad hoc-basis, utsteder bestemmelser og retningslinjer som til dels er i direkte strid med lovverket. Et eksempel på dette er at etter de tragiske hendelsene på Utøya 22. juli 2011 sendte politidirektøren et rundskriv til landets politikammere der de ble instruert om ikke å behandle søknader om ervervstillatelse på halvautomatiske rifler. Bakgrunnen var at et av de våpnene som ble brukt på Utøya var en halvautomatisk rifle av merke Ruger Mini-14.

Det som ble oversett fra POD's side i denne sammenhengen var at våpenloven § 7 entydig legger komeptansen til å innvilge eller avslå søknader om ervervstillatelse for skytevåpen til ”Politimesteren på søkerens bosted”. POD har ingen hjemmel for å instuere politimesteren i dette spørsmålet. Bransjeorganisasjonen for våpenforhandlerne måtte faktisk true POD med søksmål før POD trakk dette rundskrivet tilbake.

Til forskjell fra den norske våpenlovgivningen kan jeg vise til den tyske. Min utskrift av den tyske ”Waffengesetz” er på 43 sider, mens den tilhørende ”Allgemeine Waffen-Verordnung” kun er på 19 sider.

Til forskjell fra norsk våpenlovgivning er det i den tyske ”Waffengestz” bl.a. tatt inn detaljerte regler for hvilke krav som stilles for erverv av våpen, og det er detaljerte krav til hva som kan begrunne en inndragelse av en våpenlisens.

I Norge er det i loven gitt mer runde formuleringer om dette, for eksempel i våpenloven § 7, 3. ledd om at ”Tillatelse kan bare gis til edrue og pålitelige personer som har behov for

eller annen rimelig grunn for å ha skytevåpen, og som ikke av særlige grunner kan anses som uskikket til det”.

”Kjøtt på beina” får denne bestemmelsen først gjennom forskrifter og rundskriv og praktiseringen av loven. Det er i den sammenheng til dels fremmet klager over at praktiseringen av bestemmelsene kan variere fra våpenkontor til våpenkontor, avhengig av den enkelte saksbehandlers personlige både kompetanse og holdninger.

Det er i dag for eksempel en bestemmelse om en såkalt ”jaktgarderobe” som er innført i våpenforskriften § 12. Person som er innført i jegerregisteret kan da uten noen behovsprøving erverve inntil 6 komplette jaktvåpen, men kan få flere ved å dokumentere et ”særlig kvalifisert behov”.

Hvis man derimot ønsker å anskaffe håndvåpen til øvelse og konkurransebruk, og tilfredsstillende kravene som er satt til dette, sier § 13 at ”Det er kun tillatt å erverve og inneha ett våpen pr program. Hvor skytterorganisasjonens krav til spesifikasjoner på våpen til øvelses- og konkurranseskytting er identiske for flere programmer i samme eller andre godkjente skytterorganisasjoner, tillates det kun å erverve og inneha ett våpen til bruk i disse programmene”. Politimesteren kan dispensere fra dette, bl.a dersom søkers aktivitet tilsier det, jf våpenforskriften § 13, 4. ledd. Imidlertid er denne dispensasjonsadgangen for politimesteren temmelig illusorisk i det POD gjennom våpenrundskrivet, på side 29, med påstått ”forankring” i § 13, 4. ledd, har stilt opp en tabell som skal anskueliggjøre hvilke aktiviteter og nivå på aktivitet som berettiger anskaffelse av ytterligere håndvåpen. Fra egen erfaring vet jeg at denne tabellen av våpenkontoret oppfattes som et pålegg.

En annen ting er at manglende kunnskaper om de forskjellige skytterorganisasjonenes regelverk, og manglende våpenkunnskap hos våpenkontorene har medført at søknader om ervervstillatelser er blitt avslått, selv om søknaden i utgangspunktet tilfredsstillende kravene i våpenrundskrivet. En gjenganger er at dersom man allerede har en 9 millimeter pistol blir det påstått at denne for eksempel i skytegrenen feltpistol kan anvendes både i øvelsene grovpistol og militærpistol, hvilket stemmer i noen tilfeller, men ikke i andre.

Et annet eksempel på at det skorter i mange tilfeller på våpenkunnskapen hos de ansvarlige har man i forbudet mot enkelte våpenkaliber, spesielt når slike forbud synes å springe ut av personlige holdninger til enkeltpersoner i POD og Justisdepartementet.

I våpenforskriften pkt 3.7 er det vist til forbud mot å erverve rifler i kaliber 50BMG (12,7x99), og håndvåpen der kulediameter er større en .455 tommer (11,56 millimeter). Etter det jeg har fått opplyst er forbudet mot 50BMG begrunnet i fare for at Raufoss ammunisjonsfabrikks 12,7 millimeters MPA ammunisjon skulle ”spille” fra Forsvaret til sivile, ved svinn, direkte tyverier eller at tjenestegjørende soldater medbringer denne ammunisjonsstypen som suvenirer, og at ammunisjonen deretter kunne finne anvendelse til terroristformål.

Det POD ser bort i fra denne sammenhengen er at MPA-ammunisjonen (MultiPurposeAmmonition, den har panserbrytende, eksplosiv og brannstiftende egenskaper) allerede er forbudt etter bestemmelsen i våpenforskriften § 8. Forbudet mot rifler i dette kaliberet er kommet for at om noen kommer i besittelse av denne ammunisjonen skal det ikke være tilgjengelig våpen den kan brukes i.

Forsvaret har en del rifler av fabrikat Barret M82 tilgjengelige i kaliber 50BMG. Disse betegnes som MateriellØdelegelsesRifle (MØR) og skal med MPA ideelt ikke anvendes

mot mennesker, da det antas at det vil stride mot bestemmelser i St. Petersburg-konvensjonen fra 1968. Det er allikevel kjent at denne type våpen anvendes av Forsvarets skarpskyttere, også mot mennesker, og da på svært lange avstander, til over 2000 meter. I boken "Ett skudd. En død" (av Tom Bakkeli) er det referert at Canadieren Arron Perry i Afganistan avga et drepende skudd på en avstand av 2430 meter, sannsynligvis med MPA-ammunisjon fra Raufoss.

Det som i denne sammenheng er interessant er at Barret-riflene ble utviklet for sivil bruk, med den patronen i kaliber 12,7x99 som ble anvendt militært i "tunge" mitraljøser. Riflene fant anvendelse blant langholdsskyttere, som er en liten, men organisert gruppe innen skyttersporten. Også i Norge finnes det miljøer som konkurrerer over lange distanser, fra 600 meter til 1000 meter og lenger.

Argumentet om at forbudet er forankret i å forebygge at MPA anvendes til terroristformål er etter min mening svært dårlig begrunnet, og vitner mer om tro og synsing hos de ansvarlige for forbudet.

For det første er Barret 82M og andre våpen av denne kategorien et stort, tungt og uhåndterlig våpen. Det veier 14 kg og er ca 1,5 m langt. Det kreves grundig trening og utdanning for å kunne bruke våpenet effektivt, så for terrorister vil dette neppe fremstå som et førstevalg.

Dertil kommer at det er dette ene kaliberet, 50 BMG (12,7x99) som er forbudt og ikke en del andre kalibere i 12,7 millimeter. Således har det franske selskapet Dantec utviklet en patron med betegnelsen .510 DTC i Europa, 50 DTC i USA. Denne patronen bruker det samme prosjektilet som 50 BMG, og i prinsippet den samme hylsen, men forkortet med 2,5 millimeter slik at kaliberbetegnelsen blir 12,7x97. Med tilgang til MPA-ammo er det svært enkelt for en person med minimale kunnskaper om hjemmelading å ta ut prosjektilet i en MPA og sette det over i en 50 DTC-hylse. Mangler han kruttet er det også bare å helle det over fra den ene patronen til den andre. Når da Barret leverer sin M82 rifle, både i halvautomatisk og i bolt-versjon i kaliber 50 DTC ser man hvor liten effekt forbudet mot 12,7x99 egentlig vil ha.

Det kan jo tenkes at POD vil besvare dette med også å forby 50 DTC, men det finnes faktisk en del andre kaliber med kulediameter 12,7 millimeter (.50 tommer). Det finnes en russisk antitankrifle i kaliber 12,7x108 som faktisk har en større anslagskraft enn 50 BMG, og som anvendes også i andre tidligere Østblokkstater. Man kan selvfølgelig forby våpen med kaliber .50 tommer eller mer helt og holdent, men da vil man helle en del vel etablerte jaktvåpen "ut med badevannet", jeg nevner 500 Nitro Express og 505 Gibbs, vel kjente kaliber for storviltjakt i Afrika. Det er ingen problemer for en noenlunde etablert hjemmelader å lade opp patroner for disse kaliber med MPA-prosjektiler, forutsatt tilgjengelighet av disse.

Så, dersom formålet med forbudet mot 12,7x99 er å forebygge at terrorister gjør bruk av denne til terrorformål kan jeg ikke se at dette oppfyller Utvalgets målsetning om "hensynet til samfunnets sikkerhet". Det man gjør er å forhindre en lovlydig sivil bruk av kaliberet, og høyst gjøre det litt mer plundrete for terrorister å anvende kaliberet til terrorformål. Det bør etter min mening være tilstrekkelig at det allerede er et forbud mot å bruke og besitte ammunisjon av typen MPA. Det er å forvente at lovlydige våpeneiere faktisk respekterer et slikt forbud, mens man neppe kan anta at en terrorist vil ta nevneverdig hensyn til det.

Det er den samme tankegangen som etter det jeg er informert om ligger bak forbudet mot håndvåpen med større kulediameter enn .455 tommer. Forbudet kom etter innføringen av 500 Smith & Wesson magnum, med begrunnelse at dette var et spesielt kraftig og farlig

våpen. Grensen på .455 tommer ble visstnok satt for også at ta med kaliberet 460Smith & Wesson Magnum, men igjen kommer dette med manglende våpenkunnskap inn i bildet. 460 Magnum har en kulediameter på .452 tommer, og ikke slik de ansvarlige i POD tydeligvis har trodd, .460 tommer. Det hører med til historien at 460 magnum er et like kraftig våpen som 500 magnum, og det finnes andre kaliber med samme anslagsenergi, 444 Marlin for eksempel som også har kulediameter under .455 tommer. (.429 faktisk)

At man ikke gikk lenger ned enn .455 tommer henger vel sammen med at kaliber .45 ACP med kulediameter .452 tommer, har en meget stor utbredelse slik at det neppe ville vært akseptabelt å forby dette også. Et ellers populært og meget tradisjonsrikt revolverkaliber er det engelske 455 Webley, i mange år tjenesterevolver i den engelske hær, og som har kulediameter .454 tommer.

Igjen, det kan altså ikke sees at ”hensynet til samfunnets sikkerhet” blir tilgodesett med forbudet mot håndvåpen med kulediameter over .455 tommer. For det første snakker vi om dyre og forseggjorte våpen i disse kalibrene, for det andre er de store og tunge, og vanskelige å mestre for uøvde personer. Det kan antas at kun interesserte og dedikerte skyttere vil anskaffe og bruke slike våpen, og det er vel neppe de lovlydige og ansvarlige skytterne som er problemet i denne sammenheng, men kriminelle elementer. Slike vil uten unntak foretrekke mindre våpen som er lettere å skjule, og som er lettere å håndtere. Det skal også nevnes at fabrikkkladet ammunisjon i disse kalibrene er svært dyrt i anskaffelse, fra min egen skytterklubb er jeg informert om at ammunisjon i kaliber 475 Linebaugh (kulediameter .475 tommer, og derfor forbudt i dag) hadde en kostnad på ca 120 kr pr patron.

Det sier seg selv at for de kriminelle er da kaliber 9x19 millimeter (9 millimeter Luger) som kan anskaffes til under 2 kroner pr patron mer interessant (Jeg har selv kjøpt fabrikkkladet ammo til kr 1,60 pr patron.) Det er også en helt annet tilgang til 9 millimeters ammunisjon, dette kaliberet er bl.a håndvåpen- og maskinpistol-kaliberet i NATO.

En, kanskje ønsket og villet, bieffekt av forbudet mot bl.a. håndvåpen med kulediameter over .455 tommer fulgte av formuleringen ”erhverve, inneha og eie”. Denne formuleringen finnes ikke i dagens våpenlov, men den fremkommer i våpenforskriften, uten at jeg har undersøkt til hvilket tidspunkt den dukket opp.

Effekten av denne formuleringen når man via forskrift eller rundskriv nedlegger forbud mot en våpentype er at det angjeldende våpenet blir verdiløst. Det kan ikke fortsatt brukes, da det ikke er lov til å eie eller inneha det, og det kan ikke selges da det ikke er noen som lovlig kan erverve dette. Så effekten er den samme som en inndragning av våpenet, uten at eier har gjort noe straffbart, og uten at eier får erstatning for verdien av våpenet.

Den 475 Linebaugh som jeg nevnte ovenfor var en revolver med en innkjøpspris tett under 30 000 kroner. Etter at forbudet mot kaliber over .455 kom ble denne revolveren plutselig redusert til ca 1,5 kg dyrt skrapmetall. Den eneste anvending eier deretter lovlig kunne gjøre med denne dyre revolveren var å levere den inn til destruering eller gjøre den ”varig funksjonsudyktig”, dvs la den plombere.

Jeg forutsetter at det endelige lovutkastet vil ta hensyn til denne problematikken, enten ved at formuleringen ”erhverve, inneha og eie” tas ut av loven, - man gir en generell fortsatt brukstillatelse for våpen som allerede lovlig finnes hos skyttere og jegere, - eller man vedtar en kompensasjonsordning som gir eier erstatning for verdien av våpenet. Selv Storbritannia

når de inndro det vesentlige av håndvåpen vedtok en ordning som ga våpeneierne erstatning for sine våpen.

Jeg vil i det følgende knytte enkelte bemerkninger til Utvalgets egne kommentarer til lovforslaget, slik det fremkommer i pkt 2.4 i NOU'en.

2.4.1. Underpunkt *Generelle krav til regelverket.*

Det er positivt at Utvalget fremhever nødvendigheten av at ”loven skal gi forutsigbare løsninger”, og ”gi klare hjemler til kontrollmyndighetene, i første rekke Politiet. Stortinget bør ta stilling til alle viktige prinsipper og bestemmelser”

Slik jeg har påpekt ovenfor synes en del av regelverket i dag å ha en svak lovmessig forankring, og at bestemmelser i alt for stor grad synes å springe ut fra synspunkter til toneangivende personer i POD og Justisdepartementet.

2.4.2 *Formålsparagraf.*

Jeg istemmer med denne, og vil igjen påpeke hva Utvalget selv mener er det viktigste: ”Samfunnets behov for sikkerhet”.

Utvalget sier: ”Det er vesentlig først å slå fast at samfunnet må sikres mot uønskede hendelser med våpen”.

Dette er jeg enig i, og jeg mener at det er dette hensynet som først og fremst må være retningsgivende for en eventuell ny våpenlov. Nye eller endrede bestemmelser har kun legitimitet og tjener et fornuftig formål dersom bestemmelsene virkelig støtter opp under formålet ”å sikre samfunnet mot uønskede hendelser med våpen”.

Dersom dette formålet ikke oppfylles tjener nye bestemmelser kun til en øket byråkratisering av våpenadministrasjonen og til å legge hindringer i veien for en legal, sivil bruk og innhav av våpen i samfunnet. Jeg viser i den anledning til det jeg har sagt foran om forbudet mot rifler i kaliber 12,7x99 og håndvåpen med kulediameter over .455 tommer

Underpunkt *Aktsomhetsbestemmelse.*

Jeg vil påstå at kravene til en sikker og aktsom omgang med våpen i dag oppfylles med god margin innen det organiserte skyttervesenet, men har ingen innvendinger til den foreslåtte bestemmelsen.

Underpunktene *Definisjoner* og *Halvautomatiske skytevåpen.*

Disse omtales sammen fordi ”store magasiner” og ”halvautomatiske rifler” synes å være to sider av samme sak.

Under omtalen av ”registreringspliktig våpendel” omtales forslaget om å innføre registreringsplikt for store magasiner til rifler og håndvåpen. Det antas at dette forslaget i stor grad er en følge av hendelsene på Utøya 22. juli 2011, der gjerningsmannen etter det som har fremkommet var utrustet med 4 magasiner med kapasitet for 33 patroner til sin Ruger Mini 14. Den Glock 17 som var det andre våpenet han anvendte har normalt

magasinkapasitet på 17 skudd, men det leveres magasiner med 19 og 30 skudds kapasitet også.

Det har vært rettet kritikk mot dette forslaget, og jeg har notert at mindretallet i utvalget, representantene for politiet og POD, ønsker kun faste eller hengslede magasiner med maks 5 skudds kapasitet for rifler. Dette vil for det første ha en svært stor innflytelse på Det frivillige skyttervesen, der det dominerende våpen i dag er Sauer 200 STR som bruker et løst boksmagasin, som fåes i 5 eller 10 skudds utgave, og som vel er grunnen til forslaget om å begrense registrering til løse magasiner med mer enn 10 skudds kapasitet.

Forslaget om registreringsplikt for større magasiner har videre kommet i stand for å tillate bruk av slike i den skyttergrenen som kalles ”Praktisk skyting”, der raske magasinbytter er en vesentlig forutsetning i flere av øvelsene i grenen.

Problemet er imidlertid at det anses å være vanskelig og lite praktisk å få til en merking med registreringsnummer på slike magasiner, noe som vel er en forutsetning for å kunne foreta registrering. Magasiner i intensiv bruk, slik tilfellet er i praktisk skyting, slites også mye raskere enn magasiner i andre skyttergrener, noe som gjør det nødvendig å skifte ut magasinene med jevne mellomrom. Til slutt, dersom siktemålet er å forhindre at kriminelle elementer eller andre som kan mistenkes for å ville misbruke store magasiner, så er slike magasiner i fritt salg i de fleste land. Det vil derfor bare være en praktisk vanskelighet for de som ønsker å anskaffe store magasiner.

Da er vi igjen ved kjernen; En registreringsplikt for store magasiner kan ikke sees å ville medvirke i nevneverdig grad til formålet ”Samfunnets sikkerhet”, men det vil utvilsomt utgjøre et byråkratisk hinder for de som legalt har et behov for disse magasinene til utøvelse av skyttersport.

En begrunnelse for å vurdere forbud eller registreringsplikt for store magasiner er at en person utrustet med et halvautomatisk våpen og store magasiner oppnår en meget stor ildkraft over korte tidsrom. Jeg antar at Utvalgets medlemmer aldri har bivånet en konkurranse på Landskytterstevnet som kalles ”Stangskytingen” før Sauer 200 STR overtok for Krag-Jørgensen-geværet. Konkurransen går ut på å få flest treff på en selvanviser på 2x25 sekunder. Man er begrenset til 5 skudds magsiner, og må bytte magasin underveis. På Krag-Jørgensen er det et fast magasin som etterfylles ved å åpne en klaff på geværets høyre side. Selv med manuell etterfylling oppnådde man reglemessig 15 treff eller mer på 25 sekunder. I dag konkurrerer Sauer-skytterne med skyttere som bruker AG3, som er et halvautomatisk gevær, i denne konkurransen dog henvist til kun 5 skudds magasiner (originalen har 20 skudds magasiner), og prestasjonene er noenlunde like (selv om det var et AG3 som vant i fjor på nytt rekordresultat).

Dette viser at det er ingen forutsetning for å ”ha stor ildkraft” at man disponerer halvautomatiske rifler med store magasiner.

Når det gjelder håndvåpen er de fleste av såkalte ”grovpistoler” som anvendes i ”militærklassen” og lignende standardmessig utrustet med magasiner med opp mot 20 skudds kapasitet. Det er et spørsmål om et par sekunder å bytte magasin om man har flere. Et forbud eller registreringsplikt for større magasiner vil derfor ha liten effekt på ”Samfunnets sikkerhet” ut over å tilføre en ytterligere byråkratisk hindring.

Når det gjelder ”halvautomatiske skytevåpen” betyr dette i realiteten ”halvautomatiske rifler”, da nærmest alt av pistoler er halvautomatiske. Unntaket er noen pistoler som er

spesialdesignet for skyttergrenen ”Fripistol” samt for øvelsen ”Metallsilhuett” der enkeltskuddspistoler anvendes.

Det eksisterer allerede i dag et forbud mot halvautomatiske skytevåpen, dog slik at halvautomatiske hagler og pistoler er gitt et generelt unntak fra forbudet, og at rifler er godkjent etter vurdering og ført opp på en godkjenningliste.

Kravet er at våpenet ”ikke enkelt kan omgjøres til å avgi helautomatisk ild” og godkjennes til bruk enten i konkurranse eller til jakt. Så langt jeg kan se er det ikke noe forbud allikevel mot å anvende en rifle som er godkjent for konkurransebruk til jakt og omvendt. Begrensningen ligger i de krav jaktlovgivningen setter til rifler brukt i jakt, med hensyn til kaliber og magasinbegrensninger. (Til jakt er magasin kapasitet begrenset.)

Kriteriet ”ikke enkelt kan omgjøres til helautomatisk ild” synes å være problematisk, både for rifler og pistoler. Flere av de godkjente riflene er sivile utgaver av militærvåpen som i utgangspunktet er konstruert for helautomatisk ild, og som ved utskiftning av enkelte deler kan bringes tilbake til den helautomatiske utgaven. Likeledes er det flere halvautomatiske pistoler som leveres i helautomatisk utgave. Glock 17 som er Forsvarets standard håndvåpen leveres i en utgave som kan avgi helautomatisk ild, med betegnelsen Glock 18. Til denne leveres det også trommelmagasiner med 100 skudds kapasitet. Det skal imidlertid understrekes at slike utgaver allerede er forbudt, og det er ingen gode grunner til å gjøre noen endringer på det.

Diskusjonen som har vært om halvautomatiske rifler skyldes selvfølgelig at gjerningsmannen på Utøya benyttet en slik, en Ruger Mini 14 i kaliber 223 Remington. Denne patronen er for øvrig den sivile utgaven av Forsvarets enhetspatron som i militærutgaven heter 5.56x45. Gjerningsmannen hadde fått ervervstillatelse for sin Ruger Mini 14 etter avlagt jegerprøve, noe som berettiger til anskaffelse av inntil 6 komplette jaktvåpen.

Han hadde imidlertid etter det som er blitt offentliggjort (se Aftenposten 27.02.2012) bygget om sin Ruger med en ny kolbe, og montert et pistolgrep for at våpenet skulle fremstå som mer ”miltært”. Derigjennom hadde han også bygget om våpenet på en måte som ikke er tillatt etter regelverket i dag, slik at han faktisk benyttet et ulovlig våpen på Utøya. Det er antagelig dette som ligger bak Utvalgets forslag i

Underpunkt: *Forbudte våpendeler* - om å forby våpendeler som endrer skytevåpenet slik at det fremstår ”som særlig farlig eller uten aktværdig anvendelsesområde”, noe jeg ikke har bemerkninger til. Et eksempel er kolber av typen Triari fra Hera Arms (www.hera-arms.de) og RONI-G1 fra CAA (www.caatactical.com) som på sekunder konverterer en del halvautomatiske pistoler, bl.a. Glock, til et skulderholdt tohåndsvåpen som er treffsikkert til 100 meters avstand

Underpunkt: *Tillatelse til å erverve, eie og inneha skytevåpen, registreringspliktige våpendeler og ammunisjon.*

Det vises til bemerkningen foran om ”erverve, eie og inneha”. Slik denne fremstår, og slik den har vært praktisert, betyr dette en de facto inndragning, uten erstatning, for tidligere lovlige våpen uten at eier har foretatt seg noe som berettiger en inndragning. Det minste som kan forventes her er av et forbud mot visse våpen- eller ammunisjons typer er at forbudet er solid forankret i faktiske kjennsgjerninger som bidrar til målsetningen ”Samfunnets

sikkerhet". Slik jeg har påvist ovenfor kan jeg ikke se at forbudet mot håndvåpen med kulediameter over .455 tommer på noen måte medvirker til dette.

Videre bør det, dersom formuleringen blir stående, innføres en kompensasjonsordning, slik at de som etter et nedlagt forbud ikke lenger kan beholde tidligere tillatte våpen, får erstatning for verdien.

Ideelt sett burde et forbud ikke kunne gies tilbakevirkende kraft, slik at et våpen som var lovlig og lovlig eies når et forbud trer i kraft, fortsatt er lovlig, både å inneha og eie etter forbudet. Det kan naturlig ikke selges siden ingen kan erverve det siden, men bruksverdien for eier blir i behold.

Jeg har ingen store synspunkter på forslaget om å innføre legeattest ved første gangs søknad, men antar at et slikt krav ikke i vesentlig grad vil bidra til å luke ut uegnede personer fra å få godkjent anskaffelse av våpen. Utvalget har henvist til at det kreves legeattest ved anskaffelse av førerkort for motorvogn, og at kravene er "i det vesentlige" sammenfallende (med krav for å anskaffe våpen). Jeg kan ikke se at det er noen fysiske skavanker som skal kunne diskvalifisere noen fra å erverve våpen, selv blinde personer har ved tilrettelegging kunnet delta i skytkonkurranser. Det som kunne diskvalifisere er psykiske forhold, men jeg kan ikke se at en vanlig legeundersøkelse slik det skjer ved førerkorterverv vil kunne luke ut personer som av psykiske grunner ikke bør ha tilgang til våpen, om ikke annet står det i disse dager en person i Oslo tingrett som jeg tviler på hadde blitt diskvalisert fra å anskaffe våpen selv om en legeundersøkelse hadde vært påbudt da han kjøpte sin Ruger Mini 14.

Det bør derfor vurderes nøye om det virkelig vil være en sikkerhetsgevinst ved å innføre krav til legeerklæring ved første gangs anskaffelse av våpen, eller om dette "bare" er en "god" ide hos noen i Utvalget som egentlig bare er en ytterligere omgang på byråkratiskruen.

Underpunkt; *Egenerklæring – regelmessig oppfølging av den enkelte våpeninnehaver.*

Dette er i utgangspunktet etter min mening en god og fornuftig ide, spørsmålet blir hvordan en slik bestemmelse vil bli praktisert.

Jeg mener en eventuell innføring av krav til en regelmessig egenerklæring bør kobles sammen med et nytt våpenregister, jeg er enig i at det er behov for et fullstendig og oppdatert register. Etter min mening bør driften av et slikt register legges til Brønnøysundregistrene. De har for det første kompetanse på opprettelse og drift av store dataregistre, og de fører og drifter i dag allerede Jegerregisteret med nærmere 500 000 innførte jegere. Det kan formodes at de aller fleste av disse vil figurere i et våpenregister også. Det vil da, spesielt hvis det besluttes å innføre gebyr på eie av våpen, sammen med gebyrregningen også kunne sendes ut egenerklæringsskjemaet, på samme måte som Jegerregisteret i dag sammen med blanketten for jegeravgiften sender ut en blankett for registrering av fjorårets jaktutbytte.

Driften av Jegerregisteret er rimelig, og det kan forventes at Brønnøysundregistrene også vil kunne drifte et våpenregister på en rimelig og god måte. Brønnøysundregistrene har også god og omfattende erfaring med å håndtere både almen tilgang til data, og mer regulert tilgang til enkelte data der bare nærmere definerte personer har tilgang.

Som jeg nevnte ovenfor, hvordan bestemmelsene om egenerklæring i relasjon til aktivitet som berettiger et "behov" for våpen praktiseres, vil være avgjørende for hva som kommer ut av en slik bestemmelse. Det må aksepteres at personer som har anskaffet et våpen begrunnet i et

visst behov, etter noen tid vil kunne ha en endret aktivitet. Ser man på mitt eget tilfelle var jeg en svært aktiv skytter til jeg begynte med studier i utlandet, noe som gjorde en aktiv utøvelse av skyttersporten problematisk. Siden gjorde flere år med arbeid utenlands også at aktiv skyttersport ikke var prioritert. Jeg var imidlertid i det nærmeste hvert år på jakt, noe jeg også hadde anledning til mens jeg var i utlandet. En egenerklæring her kunne fort ha blitt tolket til at jeg ikke lenger hadde ”behov” for enkelte av mine skytevåpen, mens jeg nå etter å ha nådd pensjonsalder har tatt opp en del av den tidligere aktiviteten. Det antas at mange pga utdannelse, jobb og familie i perioder må prioritere andre ting en jakt og skyttersport, men at dette ikke bør være grunn til å anse at man ikke lenger har behov for sine våpen. Ved en periodisk egenerklæring, f.eks. slik det antydes hvert 5. år må det være tilstrekkelig til å begrunne fortsatt ”behov” for våpen at man fortsatt betrakter seg selv som ”aktiv” skytter, selv om aktiviteten har vært lav, eller i perioden av personlige grunner har vært fraværende.

Underpunkt *Erverv av skytevåpen mv – krav til person.*

Sitat: ”Utvalget ser det som vesentlig at det fremgår av loven, på en så tydelig måte som mulig, hvilke krav som stilles til den enkelte”

Utvalget vil videreføre kravene om at en erverver må være edruelig og pålitelig, og at det taes inn krav til helse. Det som ikke samsvarer så godt med det som er sitert i setningen over er at det skal overlates til forskrift å fastlegge innholdet i disse kravene, og at man da åpner for at det ikke på en tydelig måte vil fremgå av loven hvilke krav som stilles.

Dette i motsetning til den tyske våpenloven som i §§ 4 – 9 meget presist oppstiller vilkårene for å kunne erverve våpen

Utvalget ønsker å ”videreføre kravene om at erververen må være edruelig og pålitelig”. Dette er skjønnsmomenter som åpner for vide tolkninger, avhengig av saksbehandler. Jeg kjenner til et tilfelle der inndragning av våpenkort var begrunnet i at vedkommende ikke lenger var ”pålitelig” etter at han var tatt for overtredelse av fartsgrensene et antall ganger, og det fremgår av våpenrundskrivet at dersom man er ilagt forelegg for ordensforstyrrelse i beruset tilstand vil dette kunne medføre at vedkommende ikke lenger betraktes som ”edruelig”.

Det er også anført at en ikke rettskraftig dom kan være grunnlag for både å nekte erverv av våpen, og til å trekke en våpentillatelse tilbake.

Utvalget foreslår å beholde adgangen til å nekte erverv, og til å trekke en våpentillatelse tilbake, når vedkommende ”av særlige grunner anses uskikket”, og mener at dagens praksis med å nekte erverv eller trekke tillatelse tilbake ”dersom det foreligger en begrunnet tvil om en søkers skikkethet” er en ”nødvendig sikkerhetsventil” som ikke foreslåes endret.

Jeg ser visse rettsikkerhetsproblemer med en slik praksis. Jeg kjenner flere tilfeller der politi har rykket ut med tung bevæpning etter såkalte ”bekymringsmeldinger”, og inndrar våpen hos en person. Selv om det viser seg å være en ubegrunnet eller rett og slett falsk bekymringsmelding kan det gå måneder før vedkommende får sine våpen tilbake, og i flere tilfeller har dette medført skader på våpnene grunnet ukyndig og uegnet oppbevaring av politiet. I et tilfelle ble en utrykning foretatt etter at politiet hadde sett et bilde av vedkommende på Facebook, der han poserte med et våpen som politiet mente han ikke hadde tillatelse til å ha, og i et annet tilfelle var det full utrykning med blålys og beslag etter at en person på egen grunn i utmark hadde bedrevet øvelseskyting under sikre forhold.

Et eget kapittel er i situasjoner med samlivsbrudd der jeg kjenner flere tilfeller der tidligere samlivspartner anmelder at den andre har våpen og har truet med å bruke de. Selv om dette kan være grunnløse påstander fører de regelmessig til aksjoner og beslag.

Jeg kjenner av egen erfaring et slikt tilfelle, der tidligere samboer sendte bekymringsmelding, noe som førte til beslag og inndragning av våpenkortet. Det spesielle her var at bekymringsmeldingen kom etter at den andre av tingretten var tilkjent omsorgen for samboernes felles barn, og at hans våpen var oppbevart i et våpenskap som stod i den tidligere felles bolig, og der han ikke engang hadde nøkkelen til våpenskapet.

Det er slike tilfeller som dette som etter min mening bør føre til en klargjøring av grunnlaget for at politiet kan aksjonere, og dersom man følger ”føre var prinsippet” må det klart fremgå at våpen må tilbakeføres til rette vedkommende uten opphold når det viser seg ikke å være et holdbart grunnlag for inndragningen.

Underpunkt: *Meldeplikt for helsepersonell.*

Dette er i utgangspunktet et fornuftig forslag, men det er sider ved dette som krever en grundig vurdering før det eventuelt settes ut i livet.

Det er alment antatt at de fleste av de ”uønskede hendelser” med sivile, lovlige våpen gjerne finner sted hos våpeneiere som har kommet i en akutt livskrise, det være seg samlivsbrudd, jobbproblemer, familieproblemer og uventede dødsfall i nær familie, helesproblemer eller andre traumer. De ”uønskede hendelsene” kan ta form av trusler med våpen, i alvorlige tilfeller med drap eller selvdrap. Dette er situasjoner som ikke er/var tilstede da søknaden om å erverve våpen ble behandlet, og det er neppe noen muligheter for å forutse hvem av landets pr 24. november 2011 486 082 våpeneiere som vil bli rammet av slike traumer. I svært mange tilfeller vil for eksempel et samlivsbrudd kunne medføre depresjoner og psykiske problemer av varierende alvorlighetsgrad for en våpeneier som rammes. Noen ganger medfører slike problemer at man er i behov av legehjelp for kortere eller lengre tid, andre ganger glir dette over av seg selv.

Dersom problemene er av lettere art, men vedkommende allikevel føler behov for profesjonell hjelp, kan det bli en ekstra barriere for å søke slik hjelp dersom vedkommende vet at legen har plikt til å rapportere hans problemer videre til våpenmyndigheten og dermed kan regne med at hans våpen blir inndratt, mens det aldri var noen spesiell fare for at det skulle utvikle seg til mer alvorlige problemer. Jeg kjenner til et tilfelle der en person etter et samlivsbrudd endte opp i en depresjon. Han innså selv at han i denne situasjonen ikke burde ha tilgang til våpen, og overleverte derfor alle nøkler til sitt våpenskap til en god venn. Tidligere samlivspartner hadde imidlertid meldt fra til politiet, som fluksens inndro våpnene, selv om han altså ikke lenger hadde adgang til dem. 3 måneder senere var han kommet ut av sine depresjoner, men han fikk allikevel ikke sine våpen tilbake.

En plikt for helsepersonell til å melde fra til politiet om slike tilfeller kan da medføre at man av frykt for å få inndratt sine våpen avstår fra å søke profesjonell hjelp når problemene ikke er av veldig alvorlig art, men man føler at man kan ha behov for det, og at disse problemene i stedet for å bli tatt fatt i og få adekvat behandling straks, i stedet utvikler seg til for eksempel en akutt psykose og vedkommende ender opp som drapsmann.

Underpunkt *Kontroll og forvaltning.*

Jeg er enig i at forvaltningen av våpensaker fortsatt skal ligge til politiet, og anser det som positivt at man tar sikte på å bygge opp større enheter som skal stå for saksbehandlingen for derigjennom å bygge opp avdelinger med større fagkompetanse på våpen. Slik jeg har vist til ovenfor er det til dels graverende mangler i kompetansen på det enkelte våpenkontor og i POD i dag. Et annet problem er at våpenbehandlingen i dag de fleste steder er lagt til sivilforvaltningen i politiet og der behandler andre sivilsaker enn våpen også. Ved stor belastning blir andre oppgaver, for eksempel utstedelse og fornyelse av pass prioritert, noe som kan føre til svært lang behandlingstid for våpensaker.

Forslaget om å sentralisere godkjenning av samleområder for våpensamlere til et politidistrikt har den ulempen at loven da må endres i forhold til i dag, da det i dag etter våpenloven er den stedlige politimesteren som avgjør søknaden, mens det for samling av automatvåpen er POD som har kompetansen, dvs at i praksis blir visst alle søknader om våpensamling sendt til og avgjort av POD.

Underpunkt *Utlån og utleie.*

Jeg kan ikke se behovet for et utstrakt utleieinstitutt og anser at dette i dag er løst ved oppstått behov for midlertidig tilgang til skytevåpen ved de regler om utlån av våpen som man har i dag. De forslag til reguleringer av utlån og utleie av våpen som fremsettes i forslaget synes svært byråkratiske og unødig kompliserte. I praksis vil det bli i det nærmeste en komplett søknad om ervervstillatelse som må gjennomføres før man blir godkjent for å leie våpen.

Underpunkt *Tilbakekall.*

Forslaget er at man endrer ”kan tilbakekalles” til ”skal tilbakekalles” når vilkårene for å ha våpen ikke lenger er oppfylt. Forutsatt at det innebygges rimelige rettssikkerhetsgarantier og kontrollordninger før et tilbakekall vedtaes kan det ikke sees at dette er en urimelig endring.

Underpunkt *Deaktiverte våpen.*

Utvalget foreslår registreringsplikt for varig deaktiverte våpen. Begrunnelsen synes å være at ”det kan være enkelt å reaktivere slike (deaktiverte) skytevåpen”. Forutsatt at deaktivering er foretatt slik det er foreskrevet i våpenrundskrivet kan jeg ikke se at et slikt deaktivert våpen ”enkelt” kan reaktiveres, til det kreves det for det første fagkunnskap som i hovedsak kun besittes av børsemaker, og det krever tilgang til spesialisert verktøy. Videre er det i fastsatt at reaktivering av et deaktivert våpen er å regne som en nyttilvirkning av våpen, og således bare kan gjøres av børsemaker/godkjent tilvirker. Det synes derfor som unødig byråkratisering å påby registrering av våpen som er forskriftsmessig deaktivert. Det er som en ytterligere grunn til å påby registrering anført at det kan være vanskelig å se forskjell på et aktivt og deaktivert våpen, og at de av den grunn kan brukes til kriminelle formål som ran og trusler. Dette argumentet er i like stor grad gyldig for såkalte soft guns og for gass- eller lufttrykks-drevne våpen. For å enkelt kunne skille slike ”look-alikes” fra aktive våpen har man i dag hjemmel for å påby en øyenfallende merking på disse våpenkopiene. Jeg har sett slike i andre land, der munningen er farget rød eller oransje slik at man med et kort blikk kan konstatere at man står over for et deaktivert våpen eller en (ufarlig) våpenkopi.

Underpunkt *Våpenregisteret.*

Dette har jeg omtalt tidligere og foreslått at Brønnøysundregistrene blir tillagt oppgaven med å drifte et våpenregister. Med on-line-tilgang fra det enkelte våpenkontoret kan man raskt,

sikkert og enkelt oppdatere og vedlikeholde registeret ved at de transaksjoner som kommer i stand med våpenkorets mellomkomst straks kan innføres i registeret.

Underpunkt *Gebyr*.

Slik jeg ser det er begrunnelsen for å foreslå innført et gebyr på våpeneie at Utvalget i strid med sitt mandat ikke har lagt fram et lovforslag som "ikke medfører høyere ressursbruk", men tvert i mot har lagt fram et forslag, som hvis alt utvalget foreslår gjennomført vil medføre en økt ressursbruk som er beregnet tilsvarende 124 millioner kroner første år. For å komme rundt dette synes Utvalget å ha omdefinert kravet om uendret ressursbruk til å bety "budsjettneutrytt", dvs at lovforslaget ikke skal medføre høyere kostnader for Staten. Ettersom lovforslaget vil medføre høyere kostnader griper man til det gode gamle; innføre et gebyr slik at våpeneierne må betale for de høyere kostnadene.

Forslaget går ut på at gebyrene blir satt slik at det "finansierer forvaltningen av våpensaker og politiets kontroll, samt driften av våpenregisteret".

Når det gjelder "politiets kontroll" synes det derved som at finansieringen av noe som er en ren politioppgave blir belastet våpeneierne, det er i tilfelle et nytt prinsipp. Selve driften av våpenregisteret har jeg foreslått blir lagt til Brønnøysundregistrene, de kan også lemplig pålegges oppgaven med å kreve inn våpengebyrer dersom dette blir en realitet.

Det vises til Utvalgets bemerkning; "Det forutsettes at avgiften ikke settes høyere enn de reelle kostnadene ved forvaltningen og etablering og føring av våpenregisteret".

Dersom det innføres et gebyr på våpeneie bør dette etter min mening legges på den enkelte våpeneier, og ikke på det enkelte våpenet. Det er til dels store variasjoner på hvor mange våpen hver enkel våpeneier besitter slik at det kan synes mer rettferdig med avgift på hvert enkelt våpen, men ettersom det skjer en utstrakt utskiftning av våpen gjennom året for den enkelte våpeneier ser jeg det som svært upraktisk med avgift på det enkelte våpenet. Det er betydelig enklere og lettere gjennomførbart å avgiftslegge den enkelte våpeneieren.

Noen avsluttende kommentarer rundt tema Våpen i samfunnet.

Som Utvalget har påpekt har våpen og våpenbruk lange tradisjoner i Norge, spesielt forbundet med utøvelse av jakt og skyttersport. Det er positivt at Utvalget ønsker å bevare disse tradisjoner, og at man ser verdien av en fortsatt god våpenkultur i Norge.

Norge har en i verdensammenheng høy tetthet av våpen i og med at det i dag er over 1,2 millioner våpen lovlig registrert i Norge. I tillegg kommer kanskje 800 000 hagler anskaffet før år 1990, og som lovlig kan eies uten registrering. Riktignok vil mange av disse haglene i dag ha en begrenset bruksverdi som følge av forbudet mot å anvende ammunisjon med blyhagl, men det finnes alternativ ammunisjon også for disse. Det kan altså finnes ca 1 våpen for annenhver innbygger i Norge.

Det sier seg selv at med en slik våpentetthet vil det fra tid til annen forekomme det som Utvalget kaller "uønskede hendelser" med våpen. Foruten at våpen brukes i kriminelle handlinger som ran og trusler, og til utførelse av drap og drapsforsøk, vil det også forekomme et antall selvdrap med skytevåpen, foruten rene ulykkeshendelser og vådeskuddsulykker.

I denne sammenheng er jo terroristaksjonen på Utøya 22. juli 2011 ikke til å komme utenom. Det som særlig kan diskuteres i den sammenhengen er om Utøya kunne vært forhindret, eller ville hatt et mindre omfang, med en annen våpenpolitikk i dette landet.

Det kan vel for det første slås fast at en strengere våpenpolitikk neppe ville kunne forhindre at Utøya fant sted. Utvalgets forslag om en obligatorisk legesjekk ved førstegangs søknad om våpentillatelse kan man vel med 100% sikkerhet påstå ikke ville utelukket gjerningsmannen på Utøya fra å få innvilget sin søknad. Han hadde jo gjennom flere år systematisk planlagt sitt attentat, og var ikke blitt fanget opp av noen instans før han fullførte sine gjerninger.

Det er kjent at hans førstevalg som våpen på Utøya var det russiske våpenet AK 47 – Kalashnikov, og at han var i Baltikum med sikte på å anskaffe en slik, og det er kjent at ranslaget i NOKAS-ranet var utrustet bl.a med AK 47-rifler.

I rapporten fra Oslo politikammers ”Prosjekt Bullit” trekker politiet fram tre hovedkilder (for våpen) for de kriminelle nettverkene: Forsvaret, smugling og eldre, uregistrerte våpen.

Det oppgis at Forsvarets Sikkerhetsavdeling anslår at 2000 automatvåpen er på avveie fra Forsvaret, herav 1265 AG3 geværer, MP5 maskinpistoler samt pistoler av merke Glock.

Rapporten oppgir videre at politiet ikke har noen oversikt over mange våpen som smugles inn i Norge, de nøyer seg med å si at det er ”et ukjent antall”, men sier også at det for kriminelle handler om moderne automatvåpen og at disse følger de samme smuglerrutene som brukes for narkotika, det vil si fra Øst-Europa.

Endelig vises det til at mange våpen er forsvunnet fra det tidligere hemmelige ”Stay Behind” nettverket til Forsvaret

”Prosjekt Bullit” rapporten angir også en ”rangstige” for preferansen for våpen hos kriminelle elementer, der militære automatvåpen står høyest, det oppgis at en maskinpistol av type MP5 på det illegale markedet har en pris ”sjelden under 25 000 kroner”, og at: ”Nederst på rangstigen kommer jakt- og sivile våpen som rifler og hagler, som det finnes svært mange av i Norge. Men disse er lite populære blant etablerte kriminelle nettverk”.

Stjålne registrerte våpen har vært en kilde for ulovlige våpen, men dette har de senere år blitt et lite problem, spesielt etter at det ble påbudt med våpenskap fra første våpen. Det var i 1993 registrert 654 stjålne våpen, noe som i 2002 var sunket til 171 våpen. Det er ikke publisert statistikk over dette siden 2004, men i det året forsvant det flere våpen fra Politiet (5 stk pistoler/revolvere) enn det forsvant pistoler/revolvere fra private eiere (3 stk!). Sett hen til at det er betydelig flere håndvåpen i privat eie enn det er hos Politiet skulle dette si at tyverier fra private våpeneiere ikke er en kilde for ulovlige våpen av betydning.

Hvis en ser på den offisielle drapsstatistikken i Norge (Kripos – Drapsoversikt 2011) har drapstallene vært noenlunde stabile det siste tiåret, mellom 44 og 30 drap pr år, Utøya ikke medregnet. CA 50% av drapene blir begått ved bruk av kniv, selv om det har vært et forbud mot å bære kniv i 20 år. Rapporten oppgir at ca 90% av gjerningspersonene er menn, og at de fleste er ruspåvirket og tidligere straffede personer.

Det har vært en stadig nedgang i bruk av våpen som drapsvåpen. I 2002 var det 42 drap i Norge, hvorav 10 ble utført med skytevåpen, og 11 med kniv. I 2010 var det 31 drap, hvorav

3 ble utført med skytevåpen og 13 med kniv, i 2011 var det, Utøya ikke medregnet, 34 drap, hvorav 4 ble utført med skytevåpen, og 17 med kniv.

Det var ingen kjente dødsfall som følge av vådeskudd eller ulykker i 2010, men jeg er kjent med et tilfelle av vådeskudd med dødelig utgang under jakt i 2011.

Selvdrap med våpen er en kjent problematikk, og Utvalget gjengir en del tall. Jeg har ikke sett nærmere på disse, og heller ikke undersøkt tilgjengelig statistikk om dette. Det kan antas at de fleste selvdrap med skytevåpen skjer med lovlige, registrerte våpen, og ofte utføres av våpeneieren selv. Grunnen til at en person velger selvdrap er sammensatt og flere, jeg vil her vise til det som er sagt ovenfor i diskusjonen om helsepersonells foreslåtte plikt til rapportering. Jeg tror at når en person har kommet dit hen at vedkommende velger selvdrap skyldes dette at vedkommende oppfatter sin livssituasjon som uholdbar, av grunner som er referert ovenfor. For å illustrere kjenner jeg et tilfelle, vedkommende var en vellykket industrierier som nøt stor respekt i sitt miljø og i kretser langt ut over dette. Han fikk diagnostisert en terminal kreftsykdom og valgte da å dra på kontoret og hente sitt håndvåpen ut av safen. Han oppga at han ikke ønsket å bli liggende med smerter og til belastning for familie i vente på at sykdommen skulle avslutte livet.

Jeg vil videre vise til artikkelen "Would banning firearms reduce murder and suicide?" av Don B. Kates og Gary Mauser, publisert i "Harvard Journal of Law & Public Policy", vol 30 number 2 2007.

I artikkelen går de med grundighet igjennom selvdrap med våpen, og viser til at samfunn der tilgangen til våpen er begrenset er til dels forekomsten av selvdrap høyere enn i samfunn med større tilgang til våpen, bare at selvdrapene utføres med andre metoder enn bruk av skytevåpen.

Det er ingen grunn til å anta at en begrensning av tilgangen til våpen i Norge ville medføre en lavere selvdropsrate i Norge heller, selv om en vanskeligere tilgang til skytevåpen nok kan medføre at antall selvdrap med skytevåpen kan gå ned.

Uten tilgang til skytevåpen vil en fast bestemt selvdropskandidat velge en annen måte å utføre sitt forsett på. Det er for eksempel kjent, men med store mørketall, at mange av de ellers uforklarelige møteulykkene mellom personbil med en person og tunge kjøretøyer (trailere) antaglig er selvdrap.

I min egen vennekrets har det vært to selvdrap foretatt av kvinner, begge med inntak av overdoser av sovemedisin, som, sammen med kutting av pulsårer i armen, kan synes å være den foretrukne metoden blant kvinner.

Det er for øvrig tankevekkende at Mausers artikkel påviser at samfunn der man har begrenset den lovlige tilgangen til skytevåpen regelmessig har opplevd en oppblomstring av aktiviteter som skyldes en ulovlig bruk og besittelse av våpen.

Man har opplevd det samme i Storbritannia etter at man som følge av massakren i Dunblade i 1996 i praksis forbød privat eie av håndvåpen. Bruk av skytevåpen til kriminelle handlinger har øket sterkt etter dette.

Jeg vil berømme at Utvalget ikke har gått inn for den samme linjen, at man som følge av "uønskede hendelser" som Utøya og Dunblade finner ut at riktig medisin er å begrense eller forby våpen i privat eie. Tiltaket etter Utøya med et moratorium på halvautomatiske rifler er

etter min mening et tiltak av typen ”Stenge staldøren når hesten allerede har stukket av”, og et eventuelt permanent forbud mot denne typen våpen kan ikke sees å være egnet til å forhindre at lignende massakrer skjer igjen.

Det synes for meg rimelig klart at problemene ikke er den vanlige, lovlydige borger som besitter skytevåpen fordi han utøver skytesport eller legal jakt.

Problemene stammer i all overveiende grad fra ulovlige våpen og kan knyttes til kriminelle miljøer eller personer.

Det finnes i dag ingen statistikk over fordelingen av lovlige og ulovlige våpen i kriminalsaker, det eneste jeg har sett om dette er referansen i NOU 2011:19 til møte Utvalget har hatt med Kripos, der det ble referert, jf pkt 3.5.6 på side 31 ”at det fortrinnsvis er ulovlige skytevåpen som er benyttet i straffsakene. I mange tilfelle er skytevåpnene verken registrert i våpenregisteret, eller registrert som stjålne, når de registreres i straffesaker”.

Jeg kan ikke se at dette forholdet vil endres, selv om man iverksetter tiltak for å bedre samfunnets kontroll med skytevåpen. Slik jeg har påvist foran anser jeg en full implementering av alle forslagene i lovutkastet som en omdreining av byråkratiskruen som med få unntak ikke vil være noe vesentlig bidrag til å fremme målsetningen ”samfunnets sikkerhet”, tvert i mot tilsier erfaringer fra andre land som har skjerpet kontrollen med og adgangen til å inneha skytevåpen at det motsatte har blitt resultatet.

Som det er blitt sagt:

When you ban legal access to guns, only criminals will have them.
